

23. Freid, Z. (2003) Introduction to psychoanalysis: lectures; translated from German by G.V. Baryshnikova; edited by E. E. Sokolova, T. V. Rodionova. St. Petersburg: Azbuka-classic [in Russian].

24. Shneerson, G. (1970). French music of the XX century. M.: Muzyka [in Russian].

25. Yutkevich, S. (1970) France frame by frame. Moscow: Art [in Russian].

26. Digithèque Université Libre de Bruxelles. (1989) 1/2. Jean Cocteau. Composé par Albert Mingelgrün ; éditions de l'Université Bruxelles. Bruxelles :Université Libre de Bruxelles [in French].

27. Hurard-Viltard, E. (1989). Jean Cocteau et la musique a travers Le Coq et l'Arlequin (du manuscrit a l'oeuvre publiée), Digithèque Université Libre de Bruxelles; Composé par Albert Mingelgrün ; éditions de l'Université Bruxelles. Bruxelles,. № 1/2. P. 85–101 [in French].

УДК 78.03+78.07

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-4>

Наталія Володимирівна Остроухова

ORCID: 0000-0002-4266-1283

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри загального та спеціалізованого фортепіано
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
Pchela45@i.ua

НОВІ ВИКОНАВСЬКІ ДІАЛОГИ З КОМПОЗИТОРСЬКОЮ СПАДЩИНОЮ ВІТАЛІЯ ГУБАРЕНКА ТА ІРИНИ ГУБАРЕНКО¹

Метою роботи є аналіз нових виконавських діалогів з композиторською спадщиною Віталія Губаренка та Ірини Губаренко на матеріалі їхніх камерних творів і виявлення особливостей їх сучасної інтерпретації новим поколінням молодих виконавців. Методологія дослідження ґрунтується на історико-культурологічному, теоретичному й жанро-

¹ До 85-річчя від дня народження видатного українського композитора, лауреата Державної премії України імені Т.Г. Шевченка, народного артиста України Віталія Сергійовича Губаренка (1934–2000) і 60-річчя від дня народження українського композитора Ірини Віталіївни Губаренко (1959–2004).

во-стильовому аналізі композиторської спадщини Віталія Губаренка та Ірини Губаренко (відомі камерні твори й виконували вперше). Для розкриття сутності процесу підготовки студентів до виконання нової музики використовувалися методи педагогічного спостереження та інтерв'ю. **Наукова новизна** роботи полягає у виявленні практичної цінності ролі викладачів класу камерного ансамблю в створенні виконавських діалогів і сучасній інтерпретації композиторської спадщини Віталія Губаренка та Ірини Губаренко новим поколінням молодих виконавців у рамках Фестивалю камерної музики *Arte da Camera: Ансамблевий простір* (концерт «Сторінки сімейного альбому»). **Висновки.** Масштабна творчість Віталія Сергійовича, а саме його опери та балети, є класикою українського мистецтва. Тим важливіше було проаналізувати своєрідну ретроспективу створених композитором творів камерного жанру, багато з яких виконувалися вперше. За принципом внутрішнього контрасту в цей же вечір прозвучали романси й пісні його дочки Ірини. Камерна, по суті, музика Ірини Губаренко представила ліричний світ нового покоління, зануреного у свої переживання. Завдяки роботі педагогів кафедри камерного ансамблю творчість Віталія Губаренка та Ірини Губаренко представлено в аспекті нових виконавських діалогів, розкритті особливостей інтерпретації та індивідуального композиторського стилю українських композиторів. Творчість композиторів різних поколінь виявилася співзвучною одеським слухачам і молодим виконавцям, вона стала сучасним поповненням педагогічного репертуару в класі камерного ансамблю. Стильова й жанрова своєрідність інструментальних і вокальних творів Віталія Губаренка та Ірини Губаренко ініціювала значимий виконавський досвід одеських музикантів, що ввійшов у культурну історію Одеси.

Ключові слова: виконавський діалог, жанрово-стильовий аналіз, особливості інтерпретації, камерна музика Віталія Губаренка та Ірини Губаренко, проблема поколінь.

Ostroukhova Nataliia Volodymyrivna, Ph.D. in Arts, Associate Professor at the Department of General and Specialized Piano of the Odessa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

New performer dialogues with the composer's heritage of Vitaliy Gubarenko and Irina Gubarenko

The purpose of the work is to analyze the new performer dialogues with the composer's heritage of Vitaliy Gubarenko and Irina Gubarenko based on the material of their chamber works and to substantiate the features of their modern interpretation by a new generation of young performers trained by the teachers of chamber ensemble department. **The methodology** of the research is based on the historical and cultural, theoretical and genre-style analysis of the composer heritage of Vitaliy Gubarenko and Irina Gubarenko (both well-known chamber pieces and those performed for the first time). The methods of the pedagogical observation and interview allowed to reveal the essence of the pedagogical process of preparing students for the performance of new music. **The scientific novelty** of the work lies in identifying the practical value of the

role of chamber ensemble class teachers in creating performing dialogues and modern interpretation of the composer heritage of Vitaly Gubarenko and Irina Gubarenko by the new generation of young performers within the framework of the Chamber Music Festival: Ensemble Space (concert “Pages of the Family Album”). **Conclusions.** Vitaly Sergeevich Gubarenko’s large-scale works, namely, his operas and ballets, are classics of Ukrainian art. It was all the more important to analyze a kind of retrospective of the chamber genre pieces created by the composer, many of which were performed for the first time, within the framework of the Arte da Camera Chamber Music Festival: Ensemble Space. According to the principle of internal contrast, romances and songs of his daughter Irina were performed on the same evening. The chamber music by Irina Gubarenko conveyed the lyrical world of a new generation, deeply immersed in their inner turmoil. Thanks to the work of the teachers of the chamber ensemble department the creative work of Vitaly Gubarenko and Irina Gubarenko was presented in the aspect of new performing dialogues, revealing the peculiarities of interpretation and individual compositional style of Ukrainian composers. The music of composers of different generations turned out to be in tune with Rles listeners and young performer, it has become a modern addition to the teaching repertoire in the chamber ensemble class. The stylistic and genre uniqueness of instrumental and vocal works by Vitaly Gubarenko and Irina Gubarenko initiated the significant performance experience of Odessa musicians, which entered the cultural history of Odessa.

Key words: performance dialogue, genre-style analysis, peculiarities of interpretation, chamber music by Vitaliy Gubarenko and Irina Gubarenko, the problem of generations.

Остроухова Наталия Владимировна, кандидат искусствоведения, доцент кафедры общего и специализированного фортепиано Одесской национальной музыкальной академии имени А. В. Неждановой

Новые исполнительские диалоги с композиторским наследием Виталия Губаренко и Ирины Губаренко

Целью работы является анализ новых исполнительских диалогов с композиторским наследием Виталия Губаренко и Ирины Губаренко на материале их камерных произведений и выявление особенностей их современной интерпретации новым поколением молодых исполнителей, подготовленных педагогами кафедры камерного ансамбля. **Методология исследования** основана на историко-культурологическом, теоретическом и жанрово-стилевом анализе композиторского наследия Виталия Губаренко и Ирины Губаренко (известных камерных произведений и исполняемых впервые). Методы педагогического наблюдения и интервью позволили раскрыть сущность педагогического процесса подготовки студентов к исполнению новой музыки. **Научная новизна** работы заключается в выявлении практической ценности роли преподавателей класса камерного ансамбля в создании исполнительских диалогов и современной интерпретации композиторского наследия Виталия Губаренко и Ирины Губаренко новым поколением молодых исполнителей в рамках Фестиваля камерной музыки: Ансамблевий простір (концерт «Страницы семей-

ного альбома»). **Выводы.** Масштабное творчество Виталия Сергеевича Губаренко, а именно его оперы и балеты, является классикой украинского искусства. Тем важнее было проанализировать своеобразную ретроспективу созданных композитором произведений камерного жанра, многие из которых исполнялись впервые, в рамках Фестиваля камерной музыки *Arte da Camera: Ансамблевий простір*. По принципу внутреннего контраста в этот же вечер прозвучали романсы и песни его дочери Ирины. Камерная, по сути, музыка Ирины Губаренко передала лирический мир нового поколения, углубленного в свои переживания. Благодаря работе педагогов кафедры камерного ансамбля творчество Виталия Губаренко и Ирины Губаренко представлено в аспекте новых исполнительских диалогов, особенностей интерпретации и индивидуального композиторского стиля украинских композиторов. Музыка композиторов разных поколений оказалась созвучной одесским слушателям и молодым исполнителям, она стала современным пополнением педагогического репертуара в классе камерного ансамбля. Стилевое и жанровое своеобразие инструментальных и вокальных произведений Виталия Губаренко и Ирины Губаренко инициировало значимый исполнительный опыт одесских музыкантов, который вошёл в культурную историю Одессы.

Ключевые слова: исполнительский диалог, жанрово-стилевой анализ, особенности интерпретации, камерная музыка Виталия Губаренко и Ирины Губаренко, проблема поколений.

Актуальність теми дослідження. 28 і 29 вересня 2019 року кафедра камерного ансамблю Одеської національної музичної академії (далі – ОНМА) імені А.В. Нежданової проводила Фестиваль камерної музики *Arte da Camera: Ансамблевий простір*. Автори проекту і творчі керівники: доктор мистецтвознавства, професор Л.І. Повзун, кандидат мистецтвознавства, доцент О.В. Андріянова, старший викладач О.Ю. Базан, кандидат мистецтвознавства, доцент Л.В. Зима, доцент Т.В. Кравченко, кандидат мистецтвознавства, доцент О.К. Щербакова. У дев'яти концертах фестивалю брали участь студенти, концертмейстери й викладачі ОНМА імені А.В. Нежданової, музичного коледжу імені К.Ф. Данькевича, артисти оперного театру, філармонії та ін.

Яскравим акцентом фестивалю став концерт «Сторінки сімейного альбому» з творів Віталія Губаренка та Ірини Губаренко. Ідея проекту й мистецтвознавче слово – академік, доктор мистецтвознавства, професор НМАУ імені П.І. Чайковського Марина Романівна Черкашина-Губаренко. Її щира розповідь про двох дивовижних композиторів – її чоловіка і її дочку, захопила всіх учасників і гостей фестивалю. Відеоряд дав змогу ближче познайомитися з героями концерту.

Метою дослідження став аналіз нових виконавських діалогів професійної студентської молоді з композиторською спадщиною Віталія Губаренка та Ірини Губаренко на матеріалі їхніх камерних творів та обґрунтування особливостей сучасної інтерпретації новим поколінням молодих виконавців.

Наукова новизна роботи полягає у виявленні практичної цінності ролі викладачів класу камерного ансамблю в створенні виконавських діалогів і сучасної інтерпретації композиторської спадщини Віталія Губаренка й Ірини Губаренко новим поколінням молодих виконавців у рамках Фестивалю камерної музики *Arte da Camera: Ансамблевий простір* (концерт «Сторінки сімейного альбому»).

Виклад основного матеріалу. Останніми роками спостерігається підвищений інтерес до творчості Віталія Сергійовича Губаренка. Особливо це стосується, на наш погляд, міста Одеси, де з 1967 року в оперному театрі виконувалися його три опери й один балет, причому постановка кожного з них позначала якийсь знаковий рубіж в освоєнні вітчизняного репертуару.

Ми б назвали це «другою хвилею» зацікавленості у виконанні саме його музики. Нагадаємо, що опера «Загибель ескадри» (постановка 1967 рік) пройшла понад 100 разів [1]. Вистава підкорювала глибиною втілення героїчних характерів сучасників.

Дію опери «Листи кохання» (1978 рік), у якій композитор виступив автором лібрето, перенесено в умовно-реальний і реально-віртуальний світи. І саме голос головної героїні, який чудово вписався в інструментальне звучання твору, додав образу риси інфернальності. Постановка цієї опери поклала початок звернення одеського театру до камерних вистав.

У 1984 році на одеській сцені відбулося першопрочитання опери-балету В.С. Губаренка «Вій». На думку М.Р. Черкашиної-Губаренко, яка є автором лібрето більшості опер композитора, саме цей твір мистець уважав своїм головним і найулюбленішим твором. І це не випадково. Серед одеських вистав того періоду критика, безумовно, виділяла балет з хором «Маскарад» на музику А. Хачатуряна й оперу-балет В. Губаренка «Вій», у якій, як у фокусі, об'єдналися пошуки й відкриття різних століть [6; 8]. Головний хормейстер Одеської опери Л.М. Бутенко стверджував, що на прикладі творчості В.С. Губаренка можна говорити про новий синтез у сучас-

ній музиці, особливо про жанровий синтез [3]. М.В. Ігнатєва вважала особливість цієї партитури й, відповідно, вистави полягала в тому, що тут неможливо розділити оперу і балет. Вони розвиваються паралельно, як голоси в поліфонії [7]. У виставі поєднані традиції національного театру в його історичному розвитку з досягненнями музичного театру ХХ століття, що так виводило сучасну українську оперу на якісно новий художній рівень. Заслугою композитора стало створення принципово іншої форми опери.

У 2014 році Одеській оперний театр знову звернувся до музики В. Губаренка. Режисер-постановник і балетмейстер спектаклю Георгій Ковтун представив новий варіант вистави, новизна якої полягала в поєднанні музики опери-балету з хореографічними сценами «Вій», ор. 57, 1999 рік (остання робота композитора). Г. Ковтун також увів до вистави передісторію відносин Хоми і Панночки. Ця постановка одеського театру, яку співавтор лібрето М.Р. Черкашина-Губаренко визначила як «більш балет, ніж опера» [2], визвала бурхливий сплеск глядацького інтересу.

Ірина Губаренко, з творчістю якої ми познайомилися не так давно, є не тільки представником нового покоління сім'ї митців, а й представником нового покоління українських композиторів. Її життя й робота пов'язані з Харковом. Вона закінчила композиторський факультет Харківського інституту мистецтв імені І. Котляревського по класу проф. В.М. Золотухіна, створила музику до понад 20 вистав і безліч текстів для власних пісень [5], протягом 20 років завідувала музичною частиною Харківського театру для дітей та юнацтва.

Вражає, як талановито і як багато встигла зробити Ірина. Коло її інтересів було дуже великим. Але саме створення музики вибрала вона своєю професією. Крім театральної музики, вона написала понад сотню пісень на власні тексти, камерну оперу «Ведмідь» і багато іншого. Вона створила свій театр, де була режисером і композитором, писала вірші й прозу, часто сама виконувала свої романси. Виступала як музичний і театральний критик і працювала над дисертацією, пов'язаною з режисерськими концепціями ХХ століття. У книзі «Римський роман», опублікованій у 2011 році, Марина Романівна збила творчу спадщину своєї дочки. Видала також збірник її літературних творів [4].

Масштабна творчість Віталія Сергійовича, його опери та балети є класикою українського мистецтва. Тим цікавіше познайомитися зі своєрідною ретроспективою створених композитором творів камерного жанру, багато з яких виконувалися вперше. За принципом внутрішнього контрасту в цей же вечір прозвучали романси та пісні його дочки Ірини.

Для виявлення цілі дослідження ми взяли кілька інтерв'ю у викладачів та організаторів фестивалю.

«Ідея проведення такого масштабного концерту, – розповіла Людмила Іванівна Повзун, – народилася в Одесі, на Міжнародному музикознавчому семінарі «Музикознавче слово в інформаційному контенті (пост)сучасності», де виконувалися три твори Ірини Губаренко. Музика настільки захопила, що захотілося більш повно познайомитися з її творчістю.

Марина Романівна люб'язно дала можливість зануритися у світ їхнього сімейного архіву й рукописів. Особливе хвилювання в мене викликав зошит з училищними роботами Віталія Сергійовича, що ніколи не виконувалися раніше.

Незважаючи на те що композитори належать до різних поколінь, їхня творчість виявилася співзвучною одеським слухачам і молодим виконавцям, які з великою відповідальністю та інтересом готувалися до концерту».

«Форма фестивалю, – уважає Людмила Вікторівна Зима, – найбільш відповідає інтересам публіки, тому що дає невимусшене спілкування зі слухачами, якого не вистачає в більш заорганізованих формах концерту або конкурсу. Зараз незвичайні студенти, вони вже багато чого вміють у професії й охоче беруть участь у виступах. Так, дуже складний віртуозний твір – відомий концерт В.С. Губаренка для флейти і фортепіано, свіжо і яскраво прозвучав у виконанні аспіранта Назара Кравченка (флейта) та магістра 2-го року навчання Анастасії Северюхіної (фортепіано), був захоплено зустрінутий слухачами».

Дуже особисто і широ прозвучали П'ять романсів Ірини Губаренко «Заспівайте, сестро» на вірші Леоніда Кисельова у виконанні артистки Одеської опери Єліни Даніелян-Міхєєвої (мецо-сопрано) та О. Лісової (ф-но). Пісні написані для мецо-сопрано, що передбачає особливе драматичне забарвлення. Автор не нав'язує виконавцям інтерпретацію. Указівки – широко, рухливо, стрімко, нервово – стосуються викладу матеріалу і створення атмосфери, що характерно для сучасної музики.

Кандидат мистецтвознавства, доцент Ольга Георгіївна Лісова запропонувала своє трактування цього циклу, програма якого підказана драматургією викладу музичного матеріалу.

«Після першого номера «На терасах дерев», з його прозорою фактурою і мелодійністю, контрастно звучить пісня «Я ніхто для тебе». У ній три проведення першої фрази створюють підтекст «я хочу бути з тобою», а великі секунди, відбиваючи плин часу, переконують у тому, що це неможливо встигнути. Третій номер «Пісня», завдяки акомпанементу, викликає асоціації зі звучанням гітари й нагадує пісню барда. Проста нехитра мелодія набуває сенсу зупинки перед чимось, передчуття чогось... Четвертий номер «Вона приходила щоранку» є драматичною кульмінацією циклу. Момент неминучості. Остинатність, як у пасакалії. Романс динамічно розгорнутий, є розвиток у вокальному рядку й в акомпанементі. Поетичний текст і музика поєднані найбільш гармонійно. Створюється враження, що цей текст найбільш близький душі композитора. Заключний номер «Заспівайте, сестро» виповнюється атасса. Діалог голосу й фортепіано викликає асоціації з народною музикою. Акомпанемент імітує тембри народних інструментів, а в голосі плач і голо-сіння, як в обрядових піснях. Якщо перші чотири частини циклу сприймаються як вираження дуже особистих душевних емоцій, то остання пісня веде у фольклор, мовби знеособлюючи конкретного персонажа».

О.Г. Лісова виконала партію фортепіано ще у двох романах, написаних молодим композитором Віталієм Губаренком, у яких відчувається пошук власного стилю й осмислення традицій: це «Івушка» на слова О. Блока у виконанні Катерини Немченко (меццо-сопрано) і «Дуб» на слова М. Ісаковського, соліст Андрій Майборода (бас). На рукопису вказана дата – 12.10.1957 – і посвячення Євгену Іванову, який у той час також був студентом Харківської консерваторії. Дві пісні з музики до комедії В. Шекспіра «Дванадцята ніч»: «Канцона» і «Серенада», також виконав А. Майборода. Творчий керівник – С.А. Ковалевський, професор ОНМА, заслужений артист України.

Фортепіанна творчість була представлена «Трьома прелюдіями» Віталія Губаренка у виконанні студентки музичного коледжу Софії Черниш, творчий керівник – М.В. Повзун,

викладач ОМКМ імені К. Данькевича, і «Трьома прелюдіями» Ірини Губаренко у виконанні студента музичного коледжу Миколи Колодочки, творчий керівник – Діна Георгіївна Пашковська, викладач ОМКМ імені К. Данькевича.

Музика викликала в учасників програми багато спогадів. Ольга Ігнатіївна Скібінська, приват-доцент ОНМА, під час підготовки до виконання Сонатини для гобоя і фортепіано згадує час, коли Ірина вчилася на підкурсі в композитора Володимира Золотухіна й писала Сонату для гобоя для вступу до консерваторії: «Іноді мені надавалося щастя музикувати з Іриною в їхньому будинку. Іноді Ірина ділилася зі мною своїми творчими думками. При підготовці до сьогоднішнього виступу ми зрозуміли, що цей твір молодого автора стане прекрасним доповненням до педагогічного репертуару в класі камерного ансамблю».

Доцент Тетяна Вікторівна Кравченко поділилася своїми враженнями про роботу над творами В. Губаренка та І. Губаренко. Вона вважає, що робота над творами цих талановитих українських композиторів сучасності становила для неї і для її колег великий виконавський інтерес.

У «Сонатині» І. Губаренко (партію гобоя виконала Наталія Юрчак, фортепіано – Тетяна Кравченко) вражає глибина задуми автора, про що свідчить 4-частинна циклічна форма. Композитор дає «висловитися» кожному з ансамблістів, а також проявити сольні виконавські якості (так, 2-я ч. виконується гобоєм соло, а 3-я ч. – фортепіано). У фіналі автором знайдений своєрідний баланс у використанні національного елемента в ритмічній та інтонаційній своєрідності власного стилю.

Вокальна музика Ірини була представлена мовби в непростому «зіткненні» або протиставленні з музикою свого видатного батька. Ми з Оленою Вишневською, солісткою Одеської обласної філармонії й викладачем кафедри сольного співу, отримали емоційне музикантське задоволення від романсів-пісень «Ждет царевна у окна» та «Колискова». Вокальні твори відрізняються явним, певним власним стилем. Музика, безумовно, тяжіє до театральної й бардівської спрямованості, трохи неакадемічна, але дивно лірична по суті. Велика в ній роль текстів.

Прем'єрою для одеситів був і романс «Осінь» із циклу «Осінні сонети», хоч написаний він в 1983 р., виданий у Хар-

кові. Цікавим виявилось бачення соліста Одеської обласної філармонії Романа Пономаренка (баритон), який трохи переосмислив весь текст і побачив сарказм і неоднозначність образу Осені в тексті Д. Павличка.

По праву «вінцем» програми став цикл із двох елегій В. Сильвестрова на слова Ірини Губаренко у виконанні асистента-стажиста, солістки Одеської обласної філармонії Людмили Третьак (сопрано). Дивовижне поєднання тексту й музики заворожувало нас самих у процесі репетиційної роботи. Ну а під час концерту, сподіваюся, вдалося переконати в цьому й публіку. Шкода, що так рано завершилася «мелодія без нот» Ірини Губаренко... Усі виконавці, з якими я працювала в цій програмі, раді, що такий концерт представлений одеському слухачеві.

Аналізуючи зміст «Поєми» В. Губаренка для фагота і фортепіано, Ольга Костянтинівна Щербакова звернула увагу на пошуки автора щодо жанру цього твору: «Спочатку жанр позначався як концерт, потім слово «Концерт» було закреслено й з'явилася назва «Поєма». Тим не менше масштабний первинний задум залишився. Глибокий філософський зміст цього драматичного твору підсилюють розгорнуті кульмінації. Партитурне мислення відбилося в створенні трьохрядкового запису. Фактура фортепіанної партії передбачає оркестрове звучання, що не завжди зручне для піаніста. Лірична вальсова середина змушує звернутися до спогадів домашнього музикування. Технічно складна партія фагота розкриває нові можливості цього інструменту. Змістовне талановите виконання студентів Івана Девдюка (фагот) і Артура Шутова (фортепіано) було тепло прийнято публікою».

Величезне враження справило звучання Concerto grosso В. Губаренка у виконанні нонету струнних інструментів. Перекладення виконала старший викладач кафедри камерного ансамблю Олена Юріївна Базан. «Коли до нас потрапили ноти Concerto grosso для струнного оркестру, ор. 33, – сказала вона, – стало ясно, що зібрати такий склад нам не вдасться. Але музика викликала великий інтерес, і виникла ідея зберегти партитуру при мінімальній кількості виконавців. Студенти й концертмейстери з ентузіазмом поставилися до ідеї перекладання для нонету. Довелося пожертвувати дублюванням голосів. На початку були складності, не все лягало на слух, але поступово вимальовувалася цікава картина. Вийшов

нонет: 2 перших скрипки, 2 других скрипки – Поліна Чайка, Мар’яна Панасюк, Олена Арсенюк, Олександра Висоцька, 2 альта – Олена Базан, Дмитро Куковякін, 2 віолончелі – Христина Карпенко, Михайло Безчастнов, контрабас – Олександр Ларкін.

У творі дотримано принцип концерту як змагання соло інструментів. У 1-й частині це соло скрипки, у 2-й частині звучать низькі інструменти – спочатку соло альта, потім соло віолончелі та контрабаса. 3-ю частину можна умовно розділити на соло віолончелі, струнний квартет і дзвонову, похоронну процесію *pizzicato*.

Твір створено в 1981 році, але він уже став класикою. Елементи форми викликають алузії зі старовинним жанром *Concerto grosso*, хоча мислення композитора і його технічне втілення сучасні. Високі позиції, градації, задіяні максимально низький і максимально високий регістри. Використано технічно малозручні й складні стрибки на септиму та нону *legato* в усіх інструментів, але така композиторська задумка розширює можливості виконавців.

Твір цікавий своїм монотематизмом. Теми проходять через весь концерт, але мають різний характер. До одного інструменту поступово приєднуються інші, створюючи об’ємне звучання. Усі частини виконуються *atassa*, витікаючи одна з одної.

На відміну від оркестру, де є диригент, усі виконавці вибудували, збирали, для студентів це було цікаво й пізнавально. Я рада, що нам це вдалося».

Чарівним контрастом до драматичної музиці стала «Іспанська сюїта» В. Губаренка для ансамблю віолончелей, яку виконали віолончелісти Владислав Долгієр, Христина Карпенко, Анна Серкіна й піаністка Вікторія Залозна, творчий керівник кандидат мистецтвознавства, доцент Оксана Вікторівна Андріянова.

Свою яскраву фарбу додав квартет саксофонів у складі: Марина Субботіна (сопрано саксофон), Олег Субботін (альт саксофон), Дмитро Рижук (тенор саксофон), Євгеній Пачкін (баритон саксофон), який виконав «Легенду» В. Губаренка. Творчий керівник – Олег Вікторович Субботін, заслужений працівник культури України, викладач ОМКМ імені К. Данькевича.

Висновки. Масштабна творчість Віталія Сергійовича Губаренка, а саме його опери та балети, є класикою українського

мистецтва. Тим важливіше було проаналізувати своєрідну ретроспективу створених композитором творів камерного жанру, багато з яких виконувалися вперше, у рамках Фестивалю камерної музики *Arte da Camera: Ансамблевий простір*.

За принципом внутрішнього контрасту в цей же вечір прозвучали романси й пісні його дочки Ірини. Камерна, по суті, музика Ірини Губаренко представила ліричний світ нового покоління, зануреного у свої переживання.

Завдяки роботі педагогів кафедри камерного ансамблю творчість Віталія Губаренка та Ірини Губаренко представлено в аспекті нових виконавських діалогів, розкритті особливостей інтерпретації й індивідуального композиторського стилю українських композиторів. Музика композиторів різних поколінь виявилася співзвучною одеським слухачам і молодим виконавцям.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. «Гибель эскадры». Сотое представление. *Вечерняя Одесса*. 1978. 26 августа.
2. «Вий» в Одесском оперном: Хома будет петь, а Панночка – танцевать. *Культура*. 17.09.2014. URL: <http://viknaodessa.od.ua/news/?news=101029>.
3. Бутенко Л. Слово про композитора. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*. Вип. 32. Київ : НМАУ, 2003. Книга 4 : До 90-річчя Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. Віталій Губаренко: Сторінки творчості. Статті, дослідження, спогади. С. 169–170.
4. Губаренко И. Римский роман. Харьков : Акта, 2011. 620 с.
5. Губаренко М. Губаренко Ирина. *Українська музична енциклопедія*. Київ : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2006. Т. 1. С. 548–549.
6. Ермаков Е. Слагаемые успеха. *Вечерняя Одесса*. 1984. 30 августа.
7. Игнатьева М. Дуэт балета и оперы. *Советская культура*. 1984. 26 сентября.
8. Театры Одессы в новом сезоне. *Вечерняя Одесса*. 1984. 19 октября.

REFERENCES

1. «The death of the squadron». Hundredth performance. *Vechernyaya Odessa*. 1978. August, 26th [in Russian].
2. «Viy» at the Odessa Opera: Homa will sing, and Pannochka will dance. *The Culture*. 2014. September, 17. URL: <http://viknaodessa.od.ua/news/?news=101029> [in Russian].
3. Butenko, L. (2003). A word about the composer. *Scientific Bulletin of the National P. I. Tchaikovsky Music Academy of Ukraine*. Issue. 32. Book 4. To the 90th anniversary of the National P. I. Tchaikovsky Music

Academy of Ukraine. Vitaliy Gubarenko: Pages of creativity. Articles, research, memoirs. Kyiv: NMAU [in Russian].

4. Gubarenko, I. (2011). Roman romance. Kharkiv: Akta [in Russian].

5. Gubarenko, M. (2006). Gubarenko Irina. *Ukrainian Musical Encyclopedia*. Vol. 1. Kii̇v: M. Rylsky Institute of Musical Folklore and Ethnography of the Ukrainian National Academy of Sciences [in Ukrainian].

6. Yermakov, Y. (1984). Components of success. *Vechernyaya Odessa*. August, 30 [in Russian].

7. Ignatieva, M. (1984). Duet of ballet and opera. *Soviet Culture*. September, 26 [in Russian].

8. Theaters of Odessa in the new season. *Vechernyaya Odessa*. 1984. October, 19 [in Russian].

УДК 784.4(477.86)

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-5>

Ольга Романівна Фабрика-Процька

ORCID: 0000-0001-5188-1491

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри музичної україністики

та народно-інструментального мистецтва

Навчально-наукового інституту мистецтв

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

olgafp4@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАРОДНОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СЛОВАЧЧИНИ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТИ

Мета роботи – дослідження народного музичного інструментарію Словаччини в історико-культурному й органологічному контекстах. Головним принципом є комплексний підхід до вирішення поставлених завдань. **Методологія дослідження** полягає у використанні теоретичного, історичного, культурологічного, мистецтвознавчого підходів, що дало змогу розкрити взаємодію тенденцій, репрезентованих явищами полікультурності, а також взаємозв'язок між етносами, регіона-